

Ogólnopolska Konferencja Naukowa
Jak przygotować do małżeństwa?
(Olsztyn, 9-10 maja 2013)

W dniach 9-10 maja 2013 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego pt. *Jak przygotować do małżeństwa?* Głównym organizatorem konferencji była Katedra Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego WPiA UWM, zaś jej współorganizatorami: Korpus Adwokatów Kościelnych w Polsce oraz Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów UWM. Obrady miały miejsce w Centrum Konferencyjnym UWM i zgromadziły liczną grupę uczestników. Adresatami konferencji byli pracownicy sądownictwa kościelnego i państwowego, duszpasterze, wychowawcy, studenci, narzeczeni, a także wszyscy zainteresowani jak najlepszym przygotowaniem się do małżeństwa. Powitania uczestników dokonał ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztynchmiller (UWM), który wskazał cele konferencji: analizę norm prawnych dotyczących przygotowania do małżeństwa (w systemie prawa polskiego, w systemach prawnych innych krajów, w systemach prawnych różnych wspólnot religijnych – szczególnie zaś w prawie kanonicznym); określenie i analizę problemów wynikających z braku odpowiedniego przygotowania do małżeństwa, a ujawniających się w płaszczyźnie społecznej, psychologicznej, prawnej i ekonomicznej; konfrontację teorii z praktyką oraz pogłębienie dyskusji naukowej we wskazanym zakresie, jak również wypracowanie odpowiednich propozycji legislacyjnych. Program konferencji składał się z następujących części: 1) *Przygotowanie do małżeństwa w świetle prawa i nauczania Kościoła katolickiego*, 2) *Przygotowanie do małżeństwa w świetle prawa państwowego*, 3) *Przygotowanie do małżeństwa w świetle psychologii, etyki, socjologii*. W ostatnim panelu wystąpili studenci, którzy przedstawili swoje spojrzenie na problem przygotowania do małżeństwa i swoje postulaty. Referaty wygłosili reprezentanci wielu polskich ośrodków naukowych (UWM, UKSW, KUL, UAM, UPJPII, UW, UMK, UŁ, UŚ),

seminariów duchownych, sądów kościelnych (m.in. archidiecezji warszawskiej, szczecińsko-kamieńskiej, diecezji opolskiej, gliwickiej, sosnowieckiej), sądów państwowych i kancelarii prawnych. Oficjalnego otwarcia konferencji dokonał prof. UWM dr hab. Piotr Majer, Prodziekan ds. Nauki WPiA.

Przewodniczącym sesji pierwszej był ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM. Jako pierwszy referat wygłosił ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Szychmiller (UWM, WSliE w Olsztynie, KAK). Wystąpienie dotyczyło przygotowania do małżeństwa według Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin z 2003 r. (nr 18-36), a mianowicie wskazane zostały zalety i mankamenty tego bardzo ważnego w zakresie przygotowania do małżeństwa dokumentu Kościoła w Polsce. Według Autora: „Pożyteczne byłoby ponowne opracowanie kwestii związanych ze ściśle prawnym aspektem przygotowania do małżeństwa i opracowania w przyszłości nowego dyrektorium, obejmującego także wszystkie kwestie ściśle prawne, dodając praktyczne rozwiązania dotyczące wymagań zawartych w kan. 1066-1072 KPK.”

Następnie głos zabrał ks. dr Tomasz Pocałujko (UWM, WSD w Olsztynie), który wygłosił ciekawą prelekcję pt: *Przyczyny kryzysu małżeństwa, principia prawa małżeńskiego oraz propozycje «innych odpowiednich środków» (kan. 1067) w przygotowaniu do ślubu*. Prelegent pełniący urząd sędziego diecezjalnego próbował odpowiedzieć m.in. na następujące pytania: „jak wytłumaczyć, że w czasie przygotowania do małżeństwa nie wyłaniają się fakty, które okazują się tak oczywiste w siedzibie trybunału kościelnego, gdy małżeństwo się już rozpadło? Czy przed zawarciem ślubu nie można było już nic więcej zrobić?”. Według Prelegenta w obecnych czasach należy mówić „o prawie do zawarcia małżeństwa ważnego oraz prawie do tego, by wiedzieć czy się to czyni rzeczywiście.”

Kolejny prelegent ks. dr Robert Piega (Sąd Biskupi w Sosnowcu, WSH w Sosnowcu) wskazał, że nupturient nie tylko ma prawo do otrzymania od duszpasterzy pomocy w przygotowaniu się do małżeństwa, ale także ma prawo do tego, aby kandydat na współmałżonka był przygotowany do życia w małżeństwie.

Na temat katechizacji przedmałżeńskiej w Polsce mówiła dr Justyna Krzywkowska (UWM). W wystąpieniu poruszyła następujące zagadnienia: katechizacja jako konkretna forma ewangelizacji, treść i formy nauczania przedślubnego, katechizacja narzeczonych w wybranych diecezjach.

Kolejny wykład – dotyczący dokumentów gromadzonych i wytwarzanych na potrzeby zawarcia małżeństwa – wygłosił ks. dr Wojciech Witkowski (KUL). Prelegent podkreślił, że dokumenty te spełniają istotną rolę, ponieważ potwierdzają zdolność nupturientów do ważnego i godziwego zawarcia małżeństwa.

Ostatni referat w tej części konferencji wygłosił ks. dr Tomasz Biało-brzeski (UKSW, Sąd Biskupi Płocki). Tematem referatu był czasowy zakaz zawarcia małżeństwa. Autor przeanalizował treść kan. 1077 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz przedstawił poszczególne zakazy zawarcia małżeństwa.

Po przerwie kawowej kontynuowano rozważania na temat przygotowania do małżeństwa w świetle prawa i nauczania Kościoła katolickiego. Referaty wygłosili: mgr lic. Monika Gwóźdź (UŚ) – *Przygotowanie do małżeństwa w przemówieniach papieży do Roty Rzymskiej w latach 1962-2012*; mgr lic. Monika A. Nakielska (KUL) – *Do małżeństwa przez bierzmowanie*; mgr lic. Joanna Betlejewska (Sąd Diecezji Opolskiej, KUL) – *Protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi. Formalność czy skuteczne rozeznanie sytuacji prawnej kandydatów do małżeństwa? Uwagi z pozycji obrońcy węzła małżeńskiego*; mgr lic. Magdalena Kołbuc (KUL) – *Przygotowanie do małżeństwa osób związanych klauzulą zakazującą zawarcia związku małżeńskiego* oraz ks. mgr lic. Krzysztof Pokorski (Sąd Metropolitalny Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, KUL) – *Przygotowanie do małżeństwa duchownych z papieską dyspensą od celibatu*.

Następnie odbyła się dyskusja. Ks. prof. Ryszard Szytchmiller stwierdził, że są te same kryteria przy zawieraniu małżeństwa i przy stwierdzaniu nieważności małżeństwa, są jedynie inne oczekiwania ludzi. Zgodnie podkreślano, że należy uszczegółowić badania narzeczonych, ponieważ młodzi coraz częściej lekceważą przygotowanie do małżeństwa. Ks. dr Tomasz Pocałujko wysunął postulat, aby zacieśnić współpracę prawników kanonistów z proboszczami. Z kolei swoje zadowolenie z udziału w konferencji publicznie wyraził prof. Tadeusz Smyczyński, który stwierdził, że z wielkim zaciekawieniem wysłuchał wygłoszonych referatów i podkreślił, że niestety nastąpiło zubożenie wśród ludzi, nie znają oni wartości obietnicy, nie czują potrzeby mówienia prawdy i stąd może wynikać duża liczba rozwodów w dzisiejszych czasach. Mgr Mikołaj Pawlak, adwokat kościelny (KAK) wysunął postulat wystąpienia z wnioskiem do Rady Prawnej KEP o zmodyfikowanie protokołu badania narzeczonych, aby dosto-

sowany był on do dzisiejszych czasów (wniosek poparli uczestnicy konferencji); aby proboszczowie nie ograniczali się tylko do zapisywania odpowiedzi tak / nie. Kończąc sesję ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM podsumował, że podjęty problem przygotowania do małżeństwa jest faktycznie żywy i aktualny, o czym świadczyła bogata dyskusja.

Drugi dzień konferencji rozpoczęła Msza św. odprawiona w kościele akademickim. Na dzień 10 maja 2013 r. przewidziano trzy sesje tematyczne. Sesji poświęconej przygotowaniu do małżeństwa w świetle prawa państwowego przewodniczył ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztynchmiller. W jej ramach referaty wygłosili wykładowcy UWM: ks. dr hab. Mieczysław Różański prof. UWM – *Dokumenty do zawarcia małżeństwa wyznaniowego ze skutkami cywilnymi*; dr Jacek Mrozek – *Wolność religijna kandydatów do małżeństwa w świetle prawa*; dr Marcin Adamczyk – *Rozwód jako efekt braku prawidłowego przygotowania do małżeństwa*; mgr Katarzyna Cygan – *Zezwolenie sądu na zawarcie związku małżeńskiego przez kobietę małoletnią*. Ciekawe spostrzeżenia przedstawiła dr Magdalena Rzewuska, której referat dotyczył wyczekiwania, czyli jednej z czynności przygotowawczych do zawarcia małżeństwa cywilnego. Autorka zaproponowała lepsze wykorzystywanie w praktyce okresu wyczekiwania oraz jego wydłużenie wobec określonej wiekowo grupy osób. Ze względu na obowiązki sądowe referat dra Macieja Rzewuskiego na temat roszczeń wynikających z zerwania zaręczyn odczytała siostra dr Magdalena Rzewuska. Z kolei najważniejsze punkty opracowania *Problematyka przygotowania do małżeństwa w aspekcie ochrony rodzicielstwa* autorstwa mgr Krystyny Ziółkowskiej wygłosił doktorant mgr Adam Żulewski. Ostatni referat – *Związki partnerskie w wybranych systemach prawnych* – w sesji drugiej przedstawił doktorant z UPJPII mgr Mateusz Fąfara.

Następnie przystąpiono do dyskusji, w której czynny udział wzięli: dr Marcin Adamczyk, mgr Jerzy Akińcza, mgr Anna Franusz, ks. prof. Ryszard Sztynchmiller oraz mec. Edward Ośko. Najwięcej pytań skierowano do ostatniego Prelegenta: co rozumie on przez pojęcie „związek partnerski”?, czy nie jest lepsza adopcja dziecka przez osoby żyjące w związku partnerskim niż długotrwały pobyt dziecka w domu dziecka?, skąd taka teza, że osoby żyjące w związku partnerskim nie chcą brać odpowiedzialności za swój związek?, dlaczego w wystąpieniu powołuje się Autor na prawo naturalne? Po odpowiedzi na wszystkie postawione pytania uczestnicy konferencji udali się na przerwę kawową.

Kolejnej sesji przewodniczył Prodziekan ds. studiów stacjonarnych dr hab. Piotr Krajewski, prof. UWM, a dotyczyła ona przygotowania do małżeństwa w świetle psychologii, etyki, socjologii. W ramach tej części programu prelegenci poruszyli takie tematy jak: przygotowanie do małżeństwa osoby z zaburzeniami histrionicznymi (dr n. med. Przemysław Cynkier, prof. dr hab. Zdzisław Majchrzyk); narzeczeństwo – relikw czy przygotowanie do dojrzałego małżeństwa (ks. mgr lic. Marcin Królik), znaczenie czystości przedmałżeńskiej (mgr Anna Baranowska); rola rodziców w zakresie przygotowanie swoich dzieci do małżeństwa (mgr Monika Krzywkowska); oddziaływanie dysfunkcjonalnego środowiska rodzinnego na zdolność przygotowania się do zawarcia związku małżeńskiego i budowania trwałych relacji międzyludzkich (mgr Kamila Kowal); odpowiedzialność za życie ludzkie jako istota przygotowania do małżeństwa (mgr Olaf Szczypiński); kurs przedmałżeński – założenia a rzeczywistość (mgr Marzena Żulewska); rola i zakres odpowiedzialności mediów w procesie przygotowania do małżeństwa (mgr Adam Żulewski). Coraz częstsze związki katolików i osób o innej przynależności religijnej były powodem przedstawienia kolejnych zagadnień: przygotowanie nupturientów do zawarcia małżeństwa katolicko-muzułmańskiego (ks. dr Tomasz Jakubiak) oraz znaczenie narodowości i wyznania narzeczonych (mgr Rafał Wójcicki).

W ostatniej sesji, której przewodniczącą była dr Justyna Krzywkowska, możliwość wygłoszenia komunikatów otrzymali wyróżniający się studenci zrzeszeni w kołach naukowych działających na Wydziale Prawa i Administracji UWM. Młodzi prelegenci dostrzegli wiele współczesnych zagrożeń: akceptowanie alternatywnych form życia rodzinnego; braki w zakresie wiedzy na temat katolickiego modelu rodziny; zanikanie wartości rodzinnych, nieumiejętność radzenia sobie z problemami; traktowanie ślubu jedynie w kategorii wydarzenia, a nie duchowego przeżycia.

Zamknięcia obrad dokonał przewodniczący komitetu organizacyjnego konferencji – ks. prof. Ryszard Sztuchmiller, który podziękował wszystkim za przybycie i czynny udział w tym ciekawym, interdyscyplinarnym spotkaniu naukowym.

Justyna Krzywkowska
(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)